

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Підмогильного Сергія Сергійовича
на тему «Трансформаційні механізми зміцнення економічної
безпеки підприємницької діяльності», подану на здобуття ступеня доктора
філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 051 Економіка

рецензента, доцента кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування
Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний
інститут», кандидата економічних наук, доцента Фурсової Вікторії Анатоліївни

Актуальність теми дисертації. Тема дослідження «Трансформаційні механізми зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності» є надзвичайно актуальною в умовах економічної нестабільності, зростання воєнних ризиків і прискорення цифровізації економіки. Сучасні українські підприємства діють у складному середовищі, що характеризується порушенням ланцюгів постачання, підвищенням енергетичних витрат, дефіцитом трудових ресурсів та інтенсивним розвитком цифрових технологій. За таких умов традиційні підходи до управління фінансово-економічною стійкістю поступово втрачають ефективність, що зумовлює потребу у впровадженні нових трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки, здатних забезпечити гнучкість, адаптивність і стійкість бізнесу до динамічних зовнішніх викликів.

Відновлення економіки України вимагає посилення рівня економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності, удосконалення системи моніторингу ризиків та активного впровадження цифрових інструментів управління. Створення й реалізація таких механізмів забезпечить зміцнення конкурентоспроможності бізнесу, сприятиме підвищенню його адаптивності до зовнішніх викликів і стане підґрунтям для сталого економічного розвитку.

Оцінка обґрунтованості наукових результатів дисертації, їх достовірності та новизни. Наукова новизна дослідження полягають у розвитку теоретичних і науково-практичних положень у формуванні трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності для посилення її захисту від внутрішніх і зовнішніх загроз, забезпечення стійкої здатності до фінансової стабільності, конкурентоспроможності й довгострокового економічного зростання. Найвагоміші результати, які відзначаються науковою новизною, включають:

удосконалено:

- сутність категорій «виклик», «ризик», «загроза» і «небезпека» в контексті зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, шляхом побудови ієрархії дефініцій цих понять, що ґрунтується на їх причинно-наслідковому зв'язку, рівнях реалізації та потенційному впливі на економічну безпеку суб'єктів підприємництва, що дає змогу чітко їх систематизувати й адаптувати управлінські рішення відповідно до стадій їх прояву;

- зміст концепції трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності за рахунок системної інтеграції принципів, методів, інструментів і форм управління, врахування внутрішніх і зовнішніх

загроз та факторів безпеки, що дає можливість сформувати цілісний механізм реагування на виклики, підвищити адаптивність суб'єктів підприємництва до змін зовнішнього середовища та забезпечити їх стійкий розвиток;

- методичний підхід до оцінювання дифузії трансформацій механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, завдяки застосуванню моделі Басса, що дало можливість кількісно оцінити дифузійний характер змін, зумовлених реакцією суб'єктів підприємницької діяльності на загрози зовнішнього середовища, ідентифікувати критичні точки змін, типові моделі поведінки суб'єктів підприємницької діяльності та оцінити наслідки трансформації;

- модель оцінювання потенціалу економічної безпеки, яка являє собою форму інтеграції стимуляторів і дестимуляторів, що дає змогу комплексно визначити стан суб'єктів підприємницької діяльності та їх здатність протистояти негативним викликам і загрозам, встановлювати рівень захищеності, забезпечити ефективність використання активів, результативність інноваційної, фінансової та операційної діяльності;

дістали подальшого розвитку:

- визначення поняття «економічна безпека підприємницької діяльності» на основі узагальнення наукових підходів та його інтерпретації як багатовимірної динамічної системи захисту, адаптації й розвитку суб'єктів підприємницької діяльності, що дає можливість ефективно використовувати ресурсний потенціал, передбачати стратегії функціонування, нейтралізувати та оперативно реагувати на потенційні загрози і виклики зовнішнього та внутрішнього середовищ, зберігати стійку здатність до фінансової стабільності, конкурентоспроможність і довгострокове економічне зростання;

- механізм зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності за рахунок включення до його складу інтелектуального моніторингу, сценарного, предикативного планування і гнучкого стратегічного управління, що надає можливість сформувати проактивну, адаптивну систему зміцнення економічної безпеки, здатну в режимі реального часу ідентифікувати загрози, моделювати сценарії майбутніх подій та оперативно коригувати стратегії в умовах невизначеності зовнішнього середовища;

- методичний підхід до ідентифікації загроз, оснований на статистичному аналізі динаміки їх виникнення, що дає змогу ідентифікувати ключові макроекономічні загрози для економічної безпеки суб'єкта підприємництва, надає можливість забезпечити узгодження та інтеграцію кількісних аналітичних інструментів з експертними методами оцінювання, підвищити точність прогнозування змін у середовищі підприємницької діяльності й створити основу для розроблення ефективних управлінських рішень, спрямованих на зміцнення економічної безпеки;

- процес формування сценарної матриці «ризик – стан потенціалу економічної безпеки», яка є складовим елементом трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності й дає змогу оцінювати ймовірність виникнення ризиків, забезпечити їх розподіл за ступенем критичності впливу на стан економічної безпеки, визначити спроможність суб'єкта

підприємництва нейтралізувати негативні впливи ризиків та підвищити ефективність стратегічного управління в умовах економічної нестабільності.

Ці результати представляють собою вагомим внеском у розвиток теорії та практики формування трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, підтверджуючи високий рівень наукової новизни та практичної значущості дисертації.

Дослідження проводилося відповідно до тематики наукових досліджень кафедри фінансів, обліку і оподаткування факультету програмної інженерії та бізнесу Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут» у 2021–2023 рр. «Обліково-фінансовий механізм інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контексті трансформації економіки знань та соціально-поведінкових обмежень» (номер державної реєстрації 0121U108324), де автором запропоновано основні напрями, заходи та критерії ефективності зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності. А також, відповідно до тематики наукових досліджень кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування у 2024–2025 рр. «Організаційний та обліково-фінансовий механізм управління економічною безпекою підприємництва в умовах цифровізації соціально-економічних процесів» (номер державної реєстрації 0124U002695), де автором запропоновано трансформаційний механізм зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності та його аналітичне забезпечення.

Практична значущість дослідження полягає у можливості застосування отриманих результатів для вдосконалення системи управління економічною безпекою підприємницької діяльності. Запропоновані підходи можуть бути використані для розроблення комплексних програм управління безпекою суб'єктів підприємницької діяльності, удосконалення системи фінансового моніторингу та підвищення рівня стійкості підприємницьких структур до зовнішніх загроз. Результати дослідження мають прикладну цінність для суб'єктів малого, середнього та великого бізнесу, а також для органів державної політики економічної безпеки.

Розроблені в ході дослідження методичні підходи і практичні рекомендації було використано в діяльності установ і підприємств, що підтверджується відповідними актами і довідками, які містяться у додатку до дисертаційної роботи: ТОВ «АВТОПАРТС-ВМ» (акт про впровадження від 05 серпня 2025 р.); Україно-болгарське ТОВ «ПРАНА» (довідка про використання результатів від 08 серпня 2025 р.); ТОВ «ФЛЕШКОМ» (акт про впровадження від 06 серпня 2025 р. № 06.08-1/25).

Результати дисертації використано в освітньому процесі кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», в навчальних матеріалах дисциплін «Інвестування» і «Управління проєктами» (акт про впровадження від 20 червня 2025 р. №1/25).

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання щодо розробки трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності виконано повністю, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту і структури дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності.

Дисертація «Трансформаційні механізми зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності» відзначається логічністю структури, що забезпечує цілісне й послідовне висвітлення досліджуваної проблематики. За своїм змістом дисертаційна робота здобувача повністю відповідає Стандарту вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка та напрямкам досліджень відповідно до освітньої програми «Економіка». Робота містить анотації українською та англійською мовами, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг роботи становить 388 сторінок, з яких 259 сторінок займає основний текст. У роботі міститься 21 таблиця, 36 рисунків та 5 додатків.

Зміст дослідження демонструє глибокі знання здобувача у сфері проблематики формування та реалізації трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, а також здатність формулювати завдання та ефективно їх вирішувати. Отримані наукові результати відзначаються логічною послідовністю, достатньою аргументованістю та узгодженістю з тематикою дослідження. Висновки роботи чітко відображають основні результати, є логічними, структурованими та обґрунтованими.

Аналіз дисертації Підмогильного Сергія Сергійовича свідчить про високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Мета дослідження, що полягала у формуванні та науковому обґрунтуванні методичних підходів і практичного інструментарію, спрямованих на розроблення та реалізацію трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, досягнута в повному обсязі. Усі завдання, необхідні для досягнення поставленої мети, вирішено, а об'єкт і предмет дослідження відповідають заявленій меті.

У вступі (стор. 17–21) обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, а також описано методологічну базу дослідження. Подано наукову новизну отриманих результатів, окреслено практичну значущість роботи та представлено перелік публікацій здобувача за темою дисертації. Здобувачем розкрито зв'язок роботи із науковими програмами, планами та темами, зазначено апробацію результатів на конференціях.

Перший розділ «Теоретико-методологічні засади зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності» присвячений дослідженню теоретичних та методологічних засад зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності (стор. 26–82). Здобувачем визначено сучасні тенденції зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, а також досліджено концептуальні підходи до визначення економічного змісту поняття «економічна безпека підприємницької діяльності», як багатовимірного феномена, що охоплює фінансову, ресурсну, інноваційну, інформаційну та інституційну складові. Сформульовано авторське трактування економічної безпеки підприємства як динамічної системи, здатної до самозахисту, адаптації та розвитку в умовах постійних ризиків і зовнішніх загроз. Визначено класифікацію загроз і побудовано ієрархію дефініцій «виклик», «ризик», «загроза» і «небезпека» та елементів механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності (с. 39–50), що дозволяє ідентифікувати

взаємозв'язки між їх рівнями прояву та наслідками для суб'єктів господарювання. Обґрунтовано концептуальні засади формування трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки, який базується на принципах ESG-орієнтації, інноваційності, гнучкості управлінських рішень та синергії між державними інституціями й бізнесом (с.59-82). Особливу увагу приділено ідентифікації проблемних аспектів зміцнення економічної безпеки та визначенню напрямів їх подальшого дослідження.

Другий розділ дисертації «Аналітико-методичний базис трансформації механізмів зміцнення економічної безпеки підприємництва» (с. 94–175) присвячений виявленню чинників трансформації механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, серед яких ключову роль відіграють процеси цифровізації, зростання кіберризиків, зміни у законодавчому середовищі, глобалізаційні тенденції та соціально-економічні трансформації (с. 94–128). Для оцінювання динаміки трансформаційних змін у системі економічної безпеки запропоновано застосування моделі Басса (с. 128–153), що дозволило кількісно визначити реакцію підприємницьких структур на зовнішні загрози та виявити критичні точки адаптації. Отримані емпіричні результати підтвердили доцільність використання даної моделі для прогнозування динаміки змін та розроблення стратегій реагування на ризики. Розроблено трансформаційний механізм зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності, що базується на інноваційному підході, який поєднує три ключові компоненти (с. 153–179). Перший – модульний інтелектуальний моніторинг; другий компонент – сценарне та предикативне планування; третій елемент – гнучке стратегічне управління. Включення цих трьох компонент дає змогу сформувати проактивну, адаптивну систему зміцнення економічної безпеки, здатну в режимі реального часу ідентифікувати загрози, моделювати сценарії майбутніх подій та оперативно коригувати стратегії в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища.

Третій розділ дисертації «Імплементація трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності» (с. 189–297) присвячений дослідженню інформаційного забезпечення імплементації трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки, виявленню ключових детермінант імплементації трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємництва та визначенню ефективності запропонованого інструментарію. Автором доведено обмеженість традиційних підходів до забезпечення економічної безпеки в умовах воєнного стану, кризових явищ і цифрової трансформації економіки. Автором розроблено модель оцінювання потенціалу економічної безпеки підприємницької діяльності, яка враховує рівень готовності до змін, наявність ресурсного забезпечення, управлінську компетентність і здатність суб'єкта підприємництва до інноваційного розвитку (с. 212–233). Запропоновано методичний підхід до ідентифікації загроз, що базується на статистичному аналізі динаміки макроекономічних показників і вдосконаленій сценарній матриці типу «ризик – стан потенціалу економічної безпеки» (с. 234–279). Визначено систему інтегральних індексів, що забезпечує комплексну оцінку результативності

впровадження трансформаційних механізмів у практику управління економічною безпекою підприємств (с. 280–285). Проведена апробація розроблених методичних підходів і моделі на прикладі восьми суб'єктів підприємницької діяльності різних галузей економіки, що дала змогу виявити галузеві особливості функціонування механізмів безпеки та сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення рівня їх стійкості й адаптивності до зовнішніх викликів.

Висновки дисертації повністю відповідають змісту дослідження та логічно відображають основні положення, викладені у її розділах. Вони є чіткими, послідовними та ґрунтуються на отриманих автором достовірних і обґрунтованих результатах (с. 307–310).

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів забезпечується використанням широкої інформаційної бази та застосуванням сучасних методів дослідження. Серед методів, використаних у роботі, виділяються аналіз, синтез, методи системного підходу і структурно-функціонального аналізу, систематизації, логічного узагальнення та порівняння, статистичного аналізу, детермінованого факторного аналізу, експертних оцінок та ін. Їх комплексне застосування дозволило здобувачу отримати достовірні результати та сформулювати обґрунтовані рекомендації.

Дисертація Підмогильного Сергія Сергійовича вирізняється цілісною структурою, логічною послідовністю викладення матеріалу, глибиною аналізу та комплексністю використаних підходів. Сукупність наукових положень і висновків роботи свідчить про високий рівень проведеного дослідження, яке має вагомий теоретичний і практичний внесок. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 051 Економіка.

Зазначені результати забезпечують практичну й наукову значущість дослідження, сприяючи вдосконаленню механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності. Результати роботи підтверджено апробацією, використанням сучасних методів дослідження та впровадженням у практичну діяльність. Це дозволяє оцінити дисертацію як завершене, актуальне дослідження, яке суттєво доповнює наукову базу в галузі управління економічною безпекою підприємницької діяльності.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові збіги, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Підмогильного Сергія Сергійовича є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Мова та стиль викладення результатів. Дисертаційна робота написана українською мовою. Дисертаційна робота відзначається високим рівнем послідовності викладення матеріалу, що забезпечує логічну цілісність і системність наукового дослідження. Виклад змісту є доступним, чітким і зрозумілим, що сприяє легкому сприйняттю основних положень та висновків.

Стиль мовлення відзначається науковою строгістю, об'єктивністю та відповідністю академічним вимогам. У роботі використано загальноприйняту термінологію, що гарантує точність і однозначність тлумачення понять. Крім того, текст характеризується граматичною правильністю, структурною впорядкованістю та логічною узгодженістю, що загалом свідчить про високий рівень наукової культури автора.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Результати роботи відображені у 18 наукових працях загальним обсягом 6,1 д.а. (з них автору належить 2,7 д.а.), з них 3 розділи – в колективних монографіях, 4 – є статтями у вітчизняних наукових фахових виданнях, 4 – є статтями у зарубіжних наукових виданнях (в тому числі 1 – проіндексована у науково-метричній базі Web of Science), 7 – матеріали наукових конференцій.

Результати дослідження успішно апробовано на десяти науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні фінансові, обліково-аналітичні та податкові інструменти трансформації бізнес-середовища» (м. Харків, 9–10 грудня 2021 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах» (м. Тернопіль, 1–2 червня 2022 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «IBIMA Business Conference» (м. Гранада, Іспанія, 30–31 травня 2022 р.); Міжнародній конференції «Education, science, economics and technologies» (м. Бургас, Болгарія, 23–24 червня 2022 р.); Міжнародній конференції «Sustainable Development XIII: Opportunities and Challenges for Europe and the Czech Republic» (Будейовіце, Чехія, 19–21 жовтня 2022 р.); Міжнародній науковопрактичній конференції «Інноваційний розвиток обліково-фінансової та податкової системи в сучасному контексті глобалізації» (м. Харків, 8–9 грудня 2022 р.); Міжнародній конференції «Education, science, economics and technologies» (м. Бургас, Болгарія, 22–24 червня 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні концепції трансформації обліковофінансового механізму взаємодії господарювання» (м. Харків, 7–8 грудня 2023 р.); Міжнародній конференції «Education, science, economics and technologies» (м. Бургас, Болгарія, 20–21 червня 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Організаційний та обліково-фінансовий механізми управління економічною безпекою підприємництва» (м. Харків, 12–13 грудня 2024 р.); XII міжнародній науково-практичній конференції «Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки: теорія і практика» (м. Запоріжжя, 30 грудня 2024 р.).

Таким чином, наукові результати описані в дисертаційній роботі повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

1. У розділі 1 (п. 1.1, с. 72–73) автор запропонував багатофакторну модель (MES), що охоплює вісім груп складових економічної безпеки. Для кожної групи наведено відповідні показники, однак не подано алгоритму їх відбору, не визначено взаємозв'язків між ними та іншими показниками дослідження (зокрема, 15 групами макроекономічних індикаторів у розділі 3, п. 3.1, с. 201–207).

2. У розділі 1 (п. 1.3) подано структурно-логічну схему концепції формування трансформаційного механізму зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності (с. 79) із визначенням її ключових елементів – факторів, принципів, форм, засобів та інструментів забезпечення безпеки. Розкрито зміст поняття «концепція» як системи наукових поглядів і принципів, що забезпечують достовірність і системність знань. У цьому ж пункті визначено етапи реалізації трансформаційного механізму. Але сутність самого поняття «трансформаційний механізм» наведено в розділі 2 (п. 2.3, с. 153). Тому, потребує пояснення логіка викладення матеріалу і принципова різниця між дефініціями, що розглянуті в п. 1.3 і 2.3?

3. У п. 2.2 автор обґрунтовує застосування моделі Басса для оцінювання дифузії трансформаційних процесів у середовищі суб'єктів мікробізнесу (на прикладі змін у регуляторного середовища). Водночас не розглянуто ризики та обмеження моделі, зокрема нестабільність середовища, нестачу даних і вплив неекономічних факторів. Врахування цих аспектів зробило б підхід більш адаптивним до реальних умов діяльності підприємств. Доцільно також зазначити можливості використання моделі для аналізу інших чинників трансформації механізмів зміцнення економічної безпеки, систематизованих у п. 2.1 (табл. 2.1, с. 123): цифровізація, кібербезпека, глобалізація, зміни ринку праці, екологічна та соціальна відповідальність.

4. У розділі 2 (п. 2.3, рис. 2.20, с. 174) автор пропонує застосовувати модульний інтелектуальний моніторинг на основі алгоритмів машинного навчання, OLAP-аналітики та Big Data. Водночас відсутні приклади їх практичної реалізації на українських підприємствах, що створює розрив між теоретичною моделлю та реальними можливостями бізнесу, особливо малого й середнього.

5. У запропонованій моделі (розділ 3, п. 3.1) відсутні більшість показників бізнес-середовища за 2002–2012 рр. Постає питання, як ця прогалина впливає на достовірність і точність отриманих результатів?

6. Автором не здійснено порівняльного аналізу з відомими моделями ризик-менеджменту та економічної безпеки (зокрема, COSO, ISO 31000), що ускладнює оцінку наукової новизни та переваг запропонованого автором підходу.

Такі зауваження спрямовані виключно на покращення дисертаційної роботи та її адаптацію до сучасних економічних умов. Водночас вони жодним чином не знижують наукової та практичної цінності отриманих здобутків, які мають вагоме теоретичне та практичне значення для розвитку підприємницької діяльності.

Підмогильний Сергій Сергійович продемонстрував глибоке розуміння досліджуваної тематики, здатність ґрунтовно аналізувати складні питання та пропонувати аргументовані висновки. Його робота свідчить про високий рівень підготовки, самостійність у проведенні наукових досліджень та володіння сучасними методологічними підходами.

Висновок про дисертаційну роботу.

Аналіз дисертації Підмогильного Сергія Сергійовича на тему «Трансформаційні механізми зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності» дозволяє зробити висновок, що за своїм змістом, теоретичним рівнем і практичною значущістю дисертація є завершеним науковим дослідженням. У ній

представлені нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретну науково-прикладну задачу щодо формування трансформаційних механізмів зміцнення економічної безпеки підприємницької діяльності. Дисертація здобувача виконана на високому науковому рівні, дотримується принципів академічної доброчесності та містить значущі теоретичні та практичні результати, які мають істотне значення для галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 6–9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Здобувач Підмогильний Сергій Сергійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Рецензент:

доцент кафедри менеджменту та бізнес-адміністрування
Національного аерокосмічного університету
«Харківський авіаційний інститут»,
кандидат економічних наук, доцент

Вікторія ФУРЦОВА